

UNAPREĐIVANJE SARADNJE – BILTEN

IPA programa prekogranične saradnje
Crna Gora-Albanija i Crna Gora-Kosovo
2014-2020 i 2021-2027

Avgust 2026

SKADARSKO JEZERO VIĐENO SA SATELITA KOPERNIKUS

SADRŽAJ

Dvadeset šesto izdanje biltena donosi informacije o aktivnostima i događajima koji su sprovedeni u IPA programima prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo* 2014-2020 i 2021-2027. Programe i projektne aktivnosti finansira Evropska unija.

Više informacija o programima možete pronaći u nastavku.

IPA III CBC Program Crna Gora - Albanija 2021-2027

Opšti cilj Programa je promovisati dobrosusjedske odnose, podsticati evropske integracije i doprinijeti društvenom, ekonomskom i teritorijalnom razvoju prekograničnog područja programa poboljšanjem zapošljavanja, mobilnosti radne snage, društvene i kulturne inkluzije preko granica i razvoj održivog turizma.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

IPA III CBC Program Crna Gora - Kosovo 2021-2027

Opšti cilj Programa je promovisati dobrosusjedske odnose, podsticati evropske integracije i doprinijeti društvenom, ekonomskom i teritorijalnom razvoju prekograničnog područja programa poboljšanjem zapošljavanja, mobilnosti radne snage, društvene i kulturne inkluzije preko granica i razvoj održivog turizma.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

- Skadarsko jezero u UNESCO mreži rezervata biosfere: Rezultat uspješne prekogranične saradnje Crne Gore i Albanije.....2
- Vijesti iz projekata finansiranih u okviru 4. poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija.....5
- Održani treći sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje i bilateralni sastanak u Baru.....9

Ova publikacija je izdata uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Zajedničkog tehničkog sekretarijata Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

* Ovakvo imenovanje ne dovodi u pitanje stavove o statusu, i u skladu je sa rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskom proglašenju nezavisnosti.

SKADARSKO JEZERO U UNESCO MREŽI REZERVATA BIOSFERE: REZULTAT USPJEŠNE PREKOGRANIČNE SARADNJE CRNE GORE I ALBANIJE

Jedan od najprepoznatljivijih simbola prirodne povezanosti Crne Gore i Albanije dobio je i značajno međunarodno priznanje. Sliv Skadarskog jezera, koji dvije države dijele ne samo geografski već i kroz zajedničku odgovornost za njegovo očuvanje, uvršten je u Svjetsku mrežu rezervata biosfere UNESCO-a u okviru Programa „Čovjek i biosfera“. Iza ovog priznanja stoje godine stručnog rada, saradnje institucija, organizacija civilnog društva i lokalnih zajednica sa obje strane granice.

Važan dio tog procesa realizovan je kroz projekat „Sliv Skadarskog jezera - prekogranični rezervat biosfere“, finansiran kroz IPA Program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija.

Photo credit: Eniko Mosi

Projekat je realizovan od februara 2023. do jula 2025. godine, u ukupnoj vrijednosti od 453.096 eura, od čega je Evropska unija obezbijedila 385.131 euro bespovratne podrške. Vodeći partner bio je EDEN Centar iz Albanije, dok su u realizaciji učestvovali EnvPro iz Crne Gore, Nacionalna agencija za zaštićena područja Albanije i Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore.

Photo credit: Dinko Miljanic

Zajednička ambicija partnera bila je jasna: stvoriti stručne i institucionalne preduslove za nominaciju ovog jedinstvenog ekosistema

za UNESCO rezervat biosfere, ali istovremeno unaprijediti zaštitu biodiverziteta, ekološki monitoring i saradnju dvije države u upravljanju područjem koje prirodno ne poznaje administrativne granice. Tokom realizacije projekta izrađena je stručna dokumentacija potrebna za nominaciju, sprovedena su istraživanja javnog mnjenja i organizovane konsultacije sa institucijama, stručnjacima, organizacijama civilnog društva i lokalnim zajednicama. Formirane su tematske radne grupe u obje zemlje, održane nacionalne i prekogranične radionice i razvijeni planovi monitoringa, edukacije i komunikacije sa javnošću. Više od 200 predstavnika institucija i drugih zainteresovanih strana učestvovalo je u ovom procesu, tokom kojeg su UNESCO-u podnijeta dva nacionalna nominaciona dosijea, dok je pripremljen jedan zajednički prekogranični dosije.

Priznanje, ali i nova odgovornost

Za institucije koje neposredno upravljaju ovim prostorom, UNESCO status predstavlja mnogo više od međunarodnog priznanja. Direktorica Javnog preduzeća za nacionalne parkove Crne Gore, **Marinela Đuretić** ističe da uvrštavanje sliva Skadarskog jezera u Svjetsku mrežu rezervata biosfere potvrđuje njegovu izuzetnu prirodnu, ekološku i kulturnu vrijednost, ali i zajedničku odgovornost Crne Gore i Albanije za njegovo očuvanje.

„Uvrštavanje sliva Skadarskog jezera u UNESCO Svjetsku mrežu rezervata biosfere predstavlja međunarodnu potvrdu izuzetne prirodne, ekološke i kulturne vrijednosti ovog prostora, ali i priznanje naporima Crne Gore i Albanije da zaštitu i održivi razvoj ovog jedinstvenog ekosistema posmatraju kao zajednički zadatak“, poručuje **Đuretić**.

Marinela Djuretic - Photo credit: MNE Magazin

Ona naglašava da je za upravljanje Nacionalnim parkom Skadarsko jezero posebno važan integrisani pristup, kojim se uspostavlja ravnoteža između zaštite prirode, naučnih istraživanja, održivog korišćenja prostora i potreba lokalnog stanovništva. Problemi poput zagađenja koje dolazi iz rijeka, poljoprivrede i urbanih zona ne zaustavljaju se na državnoj granici i zbog toga zahtijevaju koordinisano djelovanje Crne Gore i Albanije.

Širi značaj ovog prostora ogleda se i u njegovoj izuzetnoj raznovrsnosti. **Ana Katnić** iz EnvPro-a podsjeća da sliv obuhvata prostor od izvora Morače, preko planinskih i kanjonskih predjela i Skadarskog jezera, sve do delte Bojane, pješčanih plaža i morskog područja Ulcinja. Na ovom prostoru prepliću se krški hidrološki sistemi, vlažna staništa, planinski predjeli i obalna

zona, dok je Skadarsko jezero najveće jezero na Balkanu i stanište više od 280 vrsta ptica, uključujući jednu od posljednjih gnijezdećih kolonija kudravog pelikana u Evropi. „Ono što ovaj prostor dodatno čini vrijednim UNESCO statusa jeste spoj suživota stanovništva s regionom Skadarskog jezera – tačno ono što MAB program prepoznaje kao mjesto učenja za održivi razvoj“, ističe **Katnić**.

Za EDEN Centar, kao vodećeg partnera, UNESCO priznanje predstavlja potvrdu da su godine zajedničkog rada i ulaganja u zaštitu prirode dale konkretan i dugoročan rezultat. **Ersa Prifti** iz EDEN Centra ističe da je ovaj uspjeh posebno

važan i zbog povjerenja koje su lokalne zajednice pokazale od samog početka projekta. „Građani Skadra i Maljesi e Male vjerovali su u ovu inicijativu od njenog početka, aktivno su učestvovali u procesu i prepoznali projekat kao priliku da doprinesu zaštiti i promociji prirodnih vrijednosti ovog područja“, navodi **Prifti**. Prema njenim riječima, UNESCO priznanje potvrđuje da povjerenje, saradnja i zajednički napor mogu dovesti do konkretnih rezultata sa trajnim uticajem, ali istovremeno predstavlja i podsticaj za nastavak aktivnosti na zaštiti prirode i održivom razvoju.

Od zajedničke ideje do UNESCO nominacije

Put od početne projektne ideje do međunarodnog priznanja podrazumijevao je kontinuiran dijalog partnera, institucija i lokalnih zajednica. **Prifti** objašnjava da je projekat od samog početka zamišljen kao zajednička inicijativa svih uključenih aktera, čime je izgrađen osjećaj zajedničke odgovornosti i pripadnosti procesu.

Posebno važnim pokazalo se aktivno uključivanje lokalnih aktera, kako bi nominacija bila zasnovana na potrebama, perspektivama i doprinosu zajednica koje žive na ovom području.

„Prekogranična saradnja između partnera, institucija i zajednica iz Albanije i Crne Gore bila je ključna. Kroz dijalog, razmjenu iskustava i blisku saradnju, nacionalne i lokalne institucije i lokalni akteri iz obje zemlje

oblikovali su zajedničku viziju za sliv Skadarskog jezera. Upravo je ta vizija bila temelj na kojem smo dalje gradili nominacione dosjee“, ističe **Prifti**.

Projekat je istovremeno obezbijedio kompletnu stručnu podlogu neophodnu za nominaciju. Izrađene su analize u odnosu na kriterijume UNESCO Programa „Čovjek i biosfera“, ekološke i socio-ekonomske analize, procjene mogućnosti za edukaciju i monitoring, kao i koncept zoniranja na osnovnu, tampon i tranzicionu zonu. Prema riječima **Ane Katnić**, kroz projekat je razvijena i osnova za budući plan upravljanja i komunikacionu strategiju, dok je istraživanje među lokalnim stanovništvom obuhvatilo 11 opština. Organizovane su nacionalne i prekogranične radionice i razmjene iskustava sa evropskim rezervatima biosfere, a uz podršku eksperata pripremljeni su nacionalni i prekogranični nominacioni dosjee.

Rezultati koji ostaju i nakon završetka projekta

Važan dio projekta bio je usmjeren na to da proces nominacije ne ostane samo na pripremi dokumentacije. Paralelno su jačani stručni i tehnički kapaciteti institucija odgovornih za zaštitu ovog područja, unapređivane metode monitoringa i stvarani uslovi za kvalitetniju razmjenu podataka između dvije države.

U Nacionalnim parkovima Crne Gore ocjenjuju da je upravo prekogranični karakter projekta omogućio značajan iskorak. Crna Gora i Albanija su ranije u pojedinim oblastima koristile različite metodologije za prikupljanje podataka, dok je zajednički rad omogućio bolju razmjenu informacija i stvaranje kvalitetnije osnove za procjenu stanja ekosistema u cjelini. Kroz obuke, radionice i stručnu podršku unaprijeđeni su kapaciteti za monitoring vrsta i staništa, ekološko kartiranje i praćenje promjena i pritisaka na ekosistem.

Rezultati su konkretni i na terenu. Za potrebe Nacionalnog parka Skadarsko jezero nabavljeno je namjensko plovilo za nadzor akvatorijuma, rad službi zaštite i sprovođenje monitoring i naučno-istraživačkih aktivnosti. Obezbijedene su i kamere-zamke, dron, fotoaparati i druga terenska oprema. Pored opreme, kao trajni rezultat ostaju unaprijeđene metode praćenja biodiverziteta, invazivnih vrsta, degradacije staništa i drugih pritisaka na ekosistem.

UNESCO status kao prilika za lokalne zajednice

Koncept UNESCO Programa „Čovjek i biosfera“ upravo počiva na povezivanju zaštite prirode i održivog razvoja. Rezervat biosfere ne podrazumijeva izolovanje prostora od stanovništva, već traženje modela u kojem očuvana priroda postaje resurs za kvalitetniji život i dugoročni razvoj lokalnih zajednica.

Ersa Prifti ističe da UNESCO priznanje otvara nove mogućnosti za održivi razvoj zajednica oko Skadarskog jezera kroz snažnije povezivanje zaštite prirode i lokalnog ekonomskog razvoja. Prema njenim riječima, status može doprinijeti razvoju novih oblika održivog i ekoturizma, promociji lokalnih proizvoda i tradicija i stvaranju dodatnih prilika za lokalne biznise i stanovništvo. Istovremeno, donosi i veću zajedničku odgovornost da se prirodne i kulturne vrijednosti ovog područja očuvaju tako da ekonomski razvoj ide paralelno sa zaštitom prirode. Rezultati istraživanja sprovedenog kroz projekat pokazuju da za takav pristup postoji podrška i među stanovništvom. Prema podacima EnvPro-a, 70 odsto anketiranih mještana želi da njihovo područje bude dio rezervata biosfere, dok čist vazduh, prirodu i hranu prepoznaju kao najveće turističke potencijale, a ekoturizam kao najperspektivniju granu za zapošljavanje.

„Fokus je na razvoju eko-turizma, održive poljoprivrede i lokalnih proizvoda, uz stalno uključivanje zajednice u odlučivanje, jer se dugoročna zaštita prirode najbolje ostvaruje kada lokalno stanovništvo u njoj vidi i sopstvenu ekonomsku korist“, navodi **Katnić**.

Sličan potencijal prepoznaju i u Nacionalnim parkovima Crne Gore. Veća međunarodna prepoznatljivost Skadarskog jezera može podstaći razvoj posmatranja ptica, kajakarenja, aktivnog odmora, ponude kulturne baštine i lokalne gastronomije i otvoriti nove mogućnosti za lokalne vodiče, turistička domaćinstva, proizvođače hrane i tradicionalnih proizvoda. Razvoj, međutim, mora biti pažljivo planiran kako dodatne aktivnosti ne bi opteretile najosjetljivije djelove jezera.

v.d, direktorice AKZM-a ističe da će lokalno stanovništvo imati važnu ulogu u budućem upravljanju i održivom razvoju rezervata biosfere.

„Uključivanje lokalnih zajednica od ključnog je značaja kako bi se obezbijedilo da ciljevi

očuvanja prirode budu praćeni konkretnim mogućnostima za ekonomski i društveni razvoj ovog područja. UNESCO status otvara mogućnosti za razvoj održivog turizma, promociju lokalnih proizvoda i tradicije, kao i razvoj ekonomskih aktivnosti povezanih sa prirodom“, ističe **Spahiu**.

Za AKZM, UNESCO status istovremeno predstavlja osnovu za snažniji integrisani pristup upravljanju područjem. To podrazumijeva unapređenje monitoringa biodiverziteta, planiranja i upravljanja prostorom, kao i jačanje međuinstitucionalne i prekogranične saradnje. Kao jedan od ključnih narednih koraka, Spahiu izdvađa izradu Plana upravljanja rezervatom biosfere, koji bi trebalo da uspostavi okvir za koordinaciju mjera zaštite, monitoringa i održivog razvoja.

Zajednički ekosistem traži zajedničke odgovore

Uprkos međunarodnom priznanju, pred Skadarskim jezerom ostaju brojni izazovi. Među njima su zagađenje iz otpadnih voda, industrije i poljoprivrede, čvrsti otpad, nelegalna i neodrživa gradnja, eksploatacija prirodnih resursa, neodrživi ribolov, invazivne vrste i posljedice klimatskih promjena.

U Nacionalnim parkovima dodatno ukazuju na očuvanje kvaliteta vode, krivolov i nelegalni izlov ribe, degradaciju prirodnih staništa i nelegalno korišćenje prostora, uz rastući interes za turistički razvoj koji zahtijeva pažljivo planiranje. Za EnvPro, odgovor leži upravo u pristupu koji Skadarsko jezero tretira kao jednu ekološku cjelinu. *„Ekosistem ne poznaje administrativne granice – vodni režim, migracije vrsta, ribolov i drugi pritisci na životnu sredinu imaju zajednički efekat za obje strane, pa fragmentisano upravljanje neminovno slabi održivost cjeline“,* ističe **Katnić**.

Uspostavljanje dva povezana nacionalna rezervata, Sliva Skadarskog jezera u Crnoj Gori i Skadru u Albaniji, predstavlja osnovu za narednu

fazu saradnje. Prema EnvPro-u, naredni koraci trebalo bi da obuhvate formalizaciju zajedničkog prekograničnog rezervata biosfere i koordinacionog tijela, izradu plana upravljanja, dalje usaglašavanje pristupa korišćenju resursa i protokola monitoringa, kao i zajedničko privlačenje finansijskih sredstava i razvoj novih projekata. Sličnu poruku šalju i iz EDEN Centra. Prifti naglašava da UNESCO priznanje ne treba posmatrati kao završetak procesa, već kao početak nove faze.

„Prioritet treba da bude uspostavljanje održivog mehanizma upravljanja između institucija, zajednica i lokalnih aktera iz obje zemlje. Zajednička vizija izgrađena tokom projekta mora se nastaviti kroz konkretne aktivnosti, uključivanje zajednica, zaštitu prirode i promociju održivog turizma“, ističe **Prifti**.

Od evropskog projekta do međunarodnog priznanja

Ostvareni rezultat pokazuje i širi značaj IPA programa prekogranične saradnje. Podrška Evropske unije omogućila je partnerima iz Crne Gore i Albanije da okupe institucije, stručnjake i lokalne zajednice, sprovedu istraživanja i radionice, unaprijede monitoring i pripreme stručnu dokumentaciju za UNESCO nominaciju.

„Podrška EU kroz IPA Program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija bila je ključna - ovaj rezultat ne bi bio moguć u ovom obimu i vremenskom okviru bez nje“, ističe **Katnić**.

I EDEN Centar posebno naglašava značaj evropske podrške. Prema riječima **Erse Prifti**, finansiranje kroz IPA Program omogućilo je da se institucije, organizacije i zajednice iz dvije zemlje okupe oko zajedničke vizije zaštite Skadarskog jezera i održivog razvoja cijelog područja. „Podrška Evropske unije omogućila je jačanje prekogranične saradnje i pripremu zajedničkog procesa koji je kulminirao UNESCO priznanjem“, navodi **Prifti**.

U Nacionalnim parkovima Crne Gore takođe ocjenjuju da vrijednost evropske podrške ne prestaje završetkom projekta. Pored UNESCO statusa, ostaju oprema, stručna znanja, zajedničke metodologije i iskustvo saradnje koji će biti važni za buduće upravljanje Skadarskim

jezerom. Zbog toga podršku Evropske unije vide ne samo kao finansiranje jednog projekta, već kao ulaganje u dugoročne kapacitete i zajedničku odgovornost Crne Gore i Albanije prema jednom od najznačajnijih ekosistema ovog dijela Evrope.

Sličnu ocjenu daju i iz AKZM-a. **Judžina Spahiu** naglašava da je značaj podrške Evropske unije bio mnogo širi od samog finansiranja projektnih aktivnosti. Ona je omogućila jačanje institucionalnih kapaciteta, razmjenu stručnog znanja i dobrih praksi, unapređenje monitoringa biodiverziteta i razvoj strukturirane prekogranične saradnje između institucija i drugih aktera iz dvije zemlje.

„Ovaj rezultat na konkretan način potvrđuje vrijednost podrške Evropske unije prekograničnoj saradnji i potencijal ovog instrumenta da doprinese ostvarivanju održivih rezultata u oblasti zaštite prirode i biodiverziteta“, ističe **Spahiu**.

Za AKZM, UNESCO priznanje zato nije završetak procesa. Agencija se kao partner prijavila za nastavak podrške u okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2021–2027, sa namjerom da se rad započet kroz prethodni projekat nastavi i dodatno razvije. Kao jedan od glavnih ciljeva naredne faze AKZM vidi izradu Plana upravljanja rezervatom biosfere, kojim bi bili definisani prioriteti i konkretne mjere u oblasti zaštite biodiverziteta, monitoringa, održivog razvoja i uključivanja lokalnih aktera.

„UNESCO priznanje ne treba posmatrati kao završnu tačku procesa, već kao početak nove faze efikasnog i održivog upravljanja rezervatom biosfere“, poručuje **Spahiu**.

Uvrštavanje sliva Skadarskog jezera u UNESCO Svjetsku mrežu rezervata biosfere zato predstavlja istovremeno završetak jednog važnog procesa i početak zahtjevnije faze.

Međunarodno priznanje sada treba pretočiti u dugoročnu saradnju, kvalitetnije upravljanje prirodnim resursima i konkretne koristi za zajednice koje žive uz jezero. Za IPA Program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija ovaj rezultat predstavlja snažan primjer onoga što prekogranična saradnja treba da proizvede: partnerstva koja traju duže od pojedinačnog projekta i rezultate čiji značaj prevazilazi državne granice.

Programske strukture će nastaviti da podržavaju inicijative koje jačaju prekograničnu saradnju, povezuju zajednice sa obje strane granice i doprinose zaštiti životne sredine, održivom razvoju i dugoročnom očuvanju zajedničke prirodne baštine Crne Gore i Albanije.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru 4. poziva IPA Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija

Projekat „Pristupačni turizam čamcima“ okupio partnere na jezeru Vau i Dejes

Predstavnici institucija, projektni partneri i zainteresovane strane iz Crne Gore i Albanije okupili su se 16. juna 2026. godine u mjestu Vau i Dejes na događaju „Umrežavanje i saradnja za profesionalni razvoj i pristupačni turizam“, organizovanom u okviru projekta „Pristupačni turizam čamcima“. Događaj je pružio priliku za razmjenu iskustava, jačanje prekograničnih partnerstava i razgovor o mogućnostima za dalje unapređenje pristupačnog i inkluzivnog turizma. Uvodna obraćanja

održali su predstavnici Nacionalne zanatske komore Albanije, Unije poslodavaca Crne Gore, SASPAC-a, Ministarstva evropskih poslova Crne Gore i Zajedničkog tehničkog sekretarijata.

Učesnicima je predstavljen i napredak u sprovođenju projekta, nakon čega je uslijedila panel diskusija posvećena potrebama i izazovima sa kojima se suočavaju zainteresovane strane, profesionalnom razvoju i saradnji u oblasti pristupačnog turizma.

Zainteresovane strane podijele su svoja iskustva i osvrnule se na uticaj projektnih aktivnosti na njihov profesionalni razvoj. Program je obuhvatio i svečanu dodjelu sertifikata, tokom koje su zanatlijama dodijeljena zvanja „majstor“, čime je dodatno istaknut doprinos projekta profesionalnom razvoju i priznavanju vještina.

Tokom praktične demonstracije na terenu, učesnici su upoznati sa napretkom u prilagođavanju plovila radi unapređenja pristupačnosti za osobe sa invaliditetom, kao i sa postavljanjem rampi duž obale jezera.

Očekuje se da će se, nakon završetka ove intervencije, unaprijediti pristupačnost i stvoriti veće mogućnosti za razvoj pristupačnog turizma na vodi za osobe sa invaliditetom.

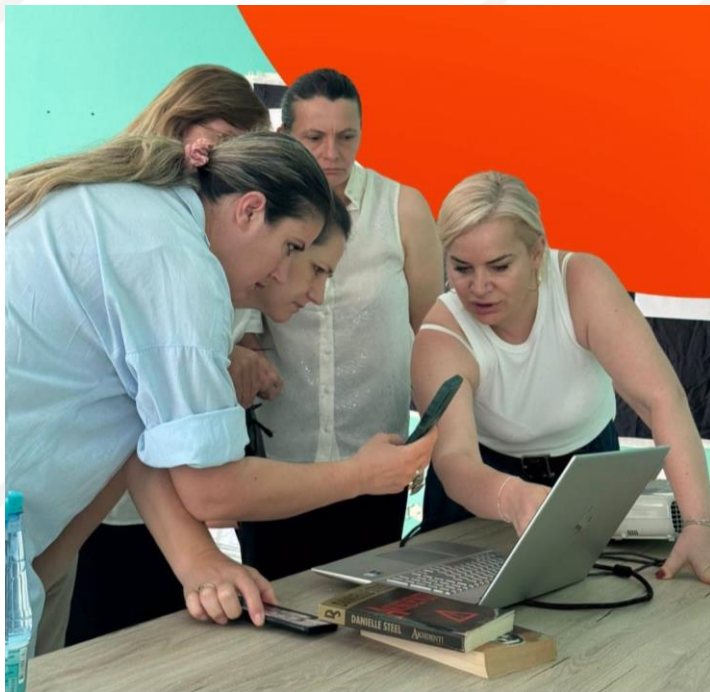
Kombinujući stručnu razmjenu, umrežavanje i praktičnu demonstraciju, događaj je doprinio jačanju saradnje između zainteresovanih strana iz Crne Gore i Albanije i promovisanju inkluzivnijeg pristupa razvoju turizma u prekograničnom području.

Aktivnost je organizovana u okviru projekta „Pristupačni turizam čamcima“, koji sprovodi Unija poslodavaca Crne Gore u saradnji sa Nacionalnom zanatskom komorom Albanije.

Zanatlije iz Lješa i Mirdite unapređuju vještine za zapošljavanje i preduzetništvo

Zanatlije iz Lješa i Mirdite unapređuju svoje stručne, kreativne i preduzetničke vještine kroz niz obuka, praktičnih vježbi i aktivnosti učenja usmjerenih na poboljšanje mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje.

Aktivnosti povezuju tradicionalno zanatstvo i kulturnu baštinu sa savremenim vještinama i tržišno orijentisanim pristupima. Kroz teorijske i praktične sesije, učesnice su se upoznale sa različitim fazama razvoja zanatskih proizvoda, od prepoznavanja izvora inspiracije i analize tržišnih trendova do razumijevanja potreba potrošača i pretvaranja početnih ideja u održive koncepte proizvoda.

standardizaciji proizvodnih procesa, kontroli kvaliteta i tehničkoj dokumentaciji.

Pored sticanja tehničkih znanja, obuke su podstakle učesnice da svoje zanate sagledaju iz preduzetničke perspektive. Analizom tržišne potražnje i razradom ideja za proizvode i dizajnerske koncepte, zanatlije stižu praktične alate za stvaranje inovativnijih, održivijih i

tržišno orijentisanih proizvoda, kao i za istraživanje mogućnosti ostvarivanja prihoda kroz primjenu svojih vještina.

Aktivnosti su pružile i dragocjen prostor za saradnju i razmjenu iskustava među zanatlijkama iz Lješa i Mirdite. Na taj način, inicijativa doprinosi ne samo unapređenju individualnih stručnih kapaciteta već i ekonomskom i društvenom osnaživanju žena, kao i promociji tradicionalnih zanata kao sektora sa potencijalom za lokalni ekonomski razvoj i očuvanje kulturnog identiteta.

Obuke je sprovedla organizacija Balance Centar u okviru projekta „Podrška dostojanstvenom zapošljavanju mladih i nezaposlenih u prekograničnom području Crne Gore i Albanije“.

Projekat sprovode World Vision Albania, Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Nacionalna agencija za zapošljavanje i vještine Albanije, sa ciljem stvaranja boljih mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje i

unapređenja vještina relevantnih za tržište rada u prekograničnom području.

Women Hub otvoren u Ulcinju radi podrške preduzetnicama

U prostorijama Opštine Ulcinj uspostavljen je novi Women Hub, koji pruža namjenski prostor za obuke, edukaciju, umrežavanje i stručnu podršku preduzetnicama i vlasnicama preduzeća.

Novoopremljeni Hub osmišljen je kao savremen i pristupačan prostor u kojem žene mogu razvijati svoje preduzetničke vještine, razmjenjivati ideje i dobiti praktičnu podršku za pokretanje ili dalji razvoj poslovanja.

Za sprovođenje različitih obuka i edukativnih aktivnosti, Women Hub opremljen je sa osam laptopova, multifunkcionalnim A3 štampačem sa skenerom, interaktivnim digitalnim ekranom za prezentacije i opremom za snimanje

podkasta. Hub obuhvata i multifunkcionalni prostor za obuke i sastanke sa pokretnim stolovima i kapacitetom do 40 učesnika, što omogućava održavanje radionica, prezentacija, događaja za umrežavanje i drugih aktivnosti.

Pored prostora i opreme, inicijativa će ženama omogućiti pristup specijalizovanoj stručnoj podršci. U okviru projekta priprema se angažovanje

stručnjaka iz oblasti ekonomije, prava, psihologije i digitalnog marketinga, čije će savjetodavne usluge biti besplatno dostupne zainteresovanim preduzetnicama.

Očekuje se da će ova podrška pomoći ženama da prevaziđu praktične izazove povezane sa osnivanjem, upravljanjem i razvojem poslovanja.

Women Hub stoga predstavlja više od novoopremljenog prostora. On uspostavlja lokalni centar podrške u kojem žene mogu sticati nova

znanja, uspostavljati profesionalne kontakte, razmjenjivati iskustva i razvijati poslovne ideje u podsticajnom okruženju. Kroz ove usluge, inicijativa nastoji da doprinese ekonomskom osnaživanju žena i podstakne razvoj mikropreduzeća koja vode žene u prekograničnom području.

Opremanje Women Hub-a sufinansirala je Evropska unija kroz projekat „Razvoj ženskog mikropreduzetništva u prekograničnom području.“

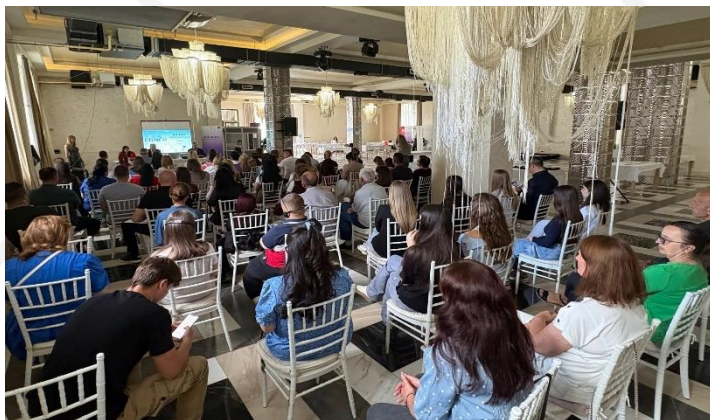
Projekat sprovodi Opština Ulcinj, u partnerstvu sa Monitoring grupom Ulcinj – MogUL i organizacijom Code Partners iz Skadra.

Projekat POWER promoviše mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom

Projekat POWER nastavio je aktivnosti na unapređenju mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba sa invaliditetom kroz umrežavanje, informisanje, direktno povezivanje sa poslodavcima i ciljanu podršku preduzetništvu. Caritas Barske nadbiskupije organizovao je 11. juna 2026. godine u Beranama Sajam zapošljavanja osoba sa invaliditetom, koji je okupio osobe sa invaliditetom, poslodavce, predstavnike javnih institucija i organizacija civilnog društva iz Crne Gore i Albanije.

Kroz uvodne prezentacije, panel diskusiju i aktivnosti umrežavanja, učesnici su razmatrali mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje, dostupne mjere podrške i primjere dobre prakse u inkluzivnom zapošljavanju. Na događaju su predstavljene i mogućnosti za pokretanje sopstvenog poslovanja kroz mehanizme podrške predviđene projektom POWER.

Važan dio Sajma zapošljavanja bila je mogućnost neposredne komunikacije osoba sa invaliditetom sa potencijalnim poslodavcima, institucijama i organizacijama koje pružaju podršku u oblasti zapošljavanja. To je učesnicima omogućilo da uspostave nove kontakte, dobiju praktične informacije i istraže mogućnosti za zapošljavanje, samozapošljavanje i buduću saradnju. Video sa događaja pogledajte [ovdje](#).

Nadovezujući se na ove aktivnosti, Caritas je u avgustu 2026. godine objavio javni poziv za podršku samozapošljavanju osoba sa invaliditetom u okviru projekta POWER.

Poziv je zainteresovanim kandidatima pružio mogućnost da zatraže podršku za pokretanje sopstvenog poslovanja, čime su aktivnosti jačanja kapaciteta i podrške zapošljavanju pretočene u konkretne mogućnosti za razvoj preduzetništva.

Kandidatima su bili dostupni potrebna prijavna dokumentacija i smjernice za izradu biznis plana, kako bi lakše razradili i strukturirali svoje poslovne ideje. Poziv je bio otvoren do 28. avgusta 2026. godine.

Sajam zapošljavanja i program podrške samozapošljavanju zajedno pokazuju integrisani pristup projekta uključivanju osoba sa invaliditetom na tržište rada. Povezujući informisanje i umrežavanje sa praktičnim mogućnostima za razvoj poslovanja, POWER pruža podršku osobama sa invaliditetom da ojačaju svoj položaj na tržištu rada i ostvare održive mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje. Projekat „Osobe sa invaliditetom: nove mogućnosti za rad, zapošljivost i profesionalnu rehabilitaciju – P.O.W.E.R.“, koji sprovode Caritas Barske nadbiskupije, Caritas Albania i Down Syndrome Albania, nastavlja da podržava razvoj kompetencija koje doprinose većoj samostalnosti, društvenoj uključenosti i boljim mogućnostima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Održani treći sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje i bilateralni sastanak u Baru

Treći sastanak Zajedničkog odbora za nadgledanje IPA III Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2021-2027 održan je 9. jula 2026. godine u Baru. Predstavnici zemalja učesnica okupili su se kako bi razmotrili napredak u sprovođenju Programa i razgovarali o ključnim pitanjima njegove implementacije.

Tokom sastanka, Zajednički odbor za nadgledanje razmotrio je projekte predložene za finansiranje u okviru Prvog poziva za dostavljanje predloga projekata i dao svoje savjetodavno mišljenje na listu odabranih projekata prije donošenja odluke o dodjeli bespovratnih sredstava. Članovi Odbora su takođe razmijenili mišljenja o ukupnoj implementaciji Programa i narednim koracima neophodnim za njegovo uspješno sprovođenje.

Nakon sastanka, predstavnici Operativnih struktura održali su bilateralne konsultacije posvećene predstojećim programskim aktivnostima i planu rada do kraja 2026. godine. Sastanak je bio prilika da se razmotre otvorena pitanja u implementaciji, unaprijedi koordinacija između programskih partnera i usaglase naredni koraci za efikasno sprovođenje Programa.

Održani sastanci još jednom su potvrdili snažno partnerstvo između Crne Gore i Kosova, kao i zajedničku posvećenost ostvarivanju ciljeva IPA III Programa prekogranične saradnje kroz blisku saradnju, efikasnu koordinaciju i transparentno upravljanje Programom.

Operativne strukture programa (kliknite logo kako bi posjetili njihovu internet stranicu)

Zajednički tehnički sekretarijat – **Sjedište**
Adresa: Beogradska 17, 81 000 Podgorica, Crna Gora
Telefon: + 382 20 240 784; + 382 20 240 631;

Sanja TODOROVIC
Šefica Zajedničkog tehničkog sekretarijata
E-mail: sanja.todorovic@jts-mne-alb-mne-kos.org

Maja RADOVIC
Službenica za finansije i nabavke
E-mail: maja.radovic@jts-mne-alb-mne-kos.org

Nikola DJONOVIC
Projektni službenik
E-mail: nikola.djonovic@jts-mne-alb-mne-kos.org

Almir CAUSEVIC
Projektni službenik
E-mail: almir.causevic@jts-mne-alb-mne-kos.org

Petar BELADA
Administrativni asistent
E-mail: petar.belada@jts-mne-alb-mne-kos.org

Zajednički tehnički sekretarijat – **Kancelarija Antene Skadar**
Adresa: Rruga Ndoc Çoba, br 1 Skadar, Albanija
Telefon: + 355 22 80 20 80;

Nersada MANDIJA
Projektna službenica u Anteni
E-mail: nersada.mandija@saspac.gov.al

Zajednički tehnički sekretarijat – **Kancelarija Antene Priština**
Adresa: CBC Kuća – Ulica Sejdi Kryeziu, Ulaz 54, II sprat, Priština, Kosovo
Telefon: +383 43 800 389;

Gazmir RACI
Projektni službenik u Anteni
E-mail: gazmir.raci@jts-mne-alb-mne-kos.org

www.cbc-mne-alb.org | www.cbc-mne-kos.org

**Cross-Border
Cooperation**

Funded by
the European Union

Montenegro – Albania

**Cross-Border
Cooperation**

Funded by
the European Union

Montenegro – Kosovo